

ZWIĄZEK
PRACODAWCÓW
POLSKA MIEDŹ
THE POLISH COPPER EMPLOYERS' ASSOCIATION

Monitoring Legislacji Międzynarodowej

Monitoring działań w UE (legislacja, publikacje) – 31 sierpnia 2022 r.

- **Informacje generalne o prawie UE – akty prawne i dokumenty strategiczne**

Przepisy UE dotyczące gospodarowania odpadami – Dyrektywa 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (tzw. dyrektywa ramowa w sprawie odpadów)

Dyrektywa ta ustanawia ramy prawne dotyczące przetwarzania odpadów w Unii Europejskiej (UE). Ramy te mają na celu ochronę środowiska i zdrowia ludzi poprzez podkreślenie znaczenia właściwego gospodarowania odpadami oraz technik odzysku i recyklingu na rzecz redukcji zapotrzebowania na zasoby oraz ich lepszego wykorzystywania.

Akt prawny został znowelizowany poprzez dyrektywę zmieniającą (UE) 2018/851.

W dyrektywie ustanawia się hierarchię postępowania z odpadami:

- zapobieganie;
- przygotowywanie do ponownego użycia;
- recykling;
- inne metody odzysku, np. odzysk energii; oraz
- unieszkodliwianie.

Dyrektywa 2008/98/WE – najważniejsze postanowienia:

- Zgodnie z dyrektywą stosuje się zasadę „zanieczyszczający płaci”, według której pierwotny wytwórca odpadów musi ponieść koszty gospodarowania odpadami.
- W dyrektywie wprowadza się koncepcję „rozszerzonej odpowiedzialności producenta”.
- Na mocy dyrektywy rozróżnia się odpady od produktów ubocznych. Produkt uboczny to substancja lub przedmiot będące wynikiem procesu produkcji, którego podstawowym celem nie jest produkowanie tej substancji lub tego przedmiotu. W dyrektywie określono warunki, zgodnie z którymi takiej substancji lub takiego przedmiotu nie należy uznawać za odpady.
- Gospodarowanie odpadami musi być przeprowadzane w sposób niestanowiący ryzyka dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt, niepowodujący uciążliwości przez hałas lub zapachy oraz bez uszczerbku dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu.
- Wytwórcy lub posiadacze odpadów muszą je przetwarzać na własną rękę lub zlecić ich przetwarzanie oficjalnie uznanemu operatorowi. Muszą oni posiadać zezwolenie i poddawani są regularnym inspekcjom.
- Właściwe organy krajowe muszą opracować plany gospodarki odpadami i programy zapobiegania powstawaniu odpadów.
- W przypadku odpadów niebezpiecznych, olejów odpadowych i bioodpadów zastosowanie mają warunki specjalne.
- W dyrektywie określono docelowe poziomy recyklingu i odzysku odpadów z gospodarstw domowych (50 %) i odpadów z budowy i rozbiórki (70 %); mają one zostać osiągnięte do 2020 r.

- Przepisy nie obejmują niektórych rodzajów odpadów, takich jak pierwiastki promieniotwórcze, wycofane z użytku materiały wybuchowe, odchody, ścieki i zwłoki zwierząt.

W ramach części pakietu środków dotyczących gospodarki obiegowej dyrektywa (UE) 2018/851 zmienia dyrektywę 2008/98/WE. W tej dyrektywie określono minimalne wymogi operacyjne dotyczące systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Mogą one również obejmować odpowiedzialność organizacyjną i odpowiedzialność za przyczynianie się do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz do zwiększania przydatności produktów do ponownego użycia i recyklingu.

System rozszerzonej odpowiedzialności producenta to zestaw środków podjętych przez państwa członkowskie w celu zapewnienia, aby producenci produktów ponosili odpowiedzialność finansową lub odpowiedzialność finansową i organizacyjną na etapie cyklu życia produktu, gdy staje się on odpadem.

Dyrektywa zmieniająca (UE) 2018/851 – najważniejsze postanowienia:

- W ramach dyrektywy zaostrza się przepisy dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów. Po wytworzeniu odpadów państwa członkowskie UE podejmują środki mające na celu:
 - wspieranie zrównoważonych modeli produkcji i konsumpcji;
 - zachęcanie do projektowania, wytwarzania i korzystania z produktów, które są zasobooszczędne, trwałe, nadające się do naprawy, ponownego użycia i modernizacji;
 - ukierunkowanie na produkty zawierające surowce krytyczne w celu zapobiegania, aby materiały te stały się odpadami;
 - wspieranie dostępności części zamiennych, instrukcji obsługi, informacji technicznych lub innych środków pozwalających na naprawę i ponowne użycie produktów bez szkody dla ich jakości i bezpieczeństwa;
 - zmniejszenie wytwarzania odpadów żywności jako wkład w realizację celu zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, polegającego na zmniejszeniu o 50 % do 2030 r. globalnej ilości marnowanej żywności per capita w sprzedaży detalicznej i konsumpcji oraz zmniejszeniu strat żywnościowych w procesie produkcji i dystrybucji;
 - promowanie zmniejszania zawartości substancji niebezpiecznych w materiałach i produktach;
 - zatrzymanie wytwarzania odpadów morskich.
- W dyrektywie określono również nowe poziomy recyklingu odpadów komunalnych: do 2025 r. recykling odpadów komunalnych zostanie zwiększony wagowo do minimum 55 %. Do 2030 r. poziom ten zostanie zwiększony do 60 %, a do 2035 r. – do 65 %.
- Państwa członkowskie muszą:
 - do 1 stycznia 2025 r. wprowadzić selektywną zbiórkę tekstyliów i odpadów niebezpiecznych z gospodarstwach domowych;
 - zapewnić, by najpóźniej od 31 grudnia 2023 r. bioodpady były selektywnie zbierane lub poddawane recyklingowi u źródła (na przykład poprzez kompostowanie).
- W dyrektywie przedstawiono również przykłady środków zachęty do stosowania hierarchii postępowania z odpadami, takich jak opłaty za składowanie i spalanie odpadów i systemy opłat proporcjonalnych do ilości wyrzucanych odpadów.

Więcej informacji:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

- **Prowadzone procesy konsultacyjne:**

Gospodarka społeczna – rozwój ramowych warunków

Konsultacje publiczne przepisów prawa UE (zatrudnienie i sprawy społeczne) – na podstawie analizy Komunikatu KE Budowanie gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej w kontekście Europejskiego filaru praw socjalnych oraz Europejskiej strategii przemysłowej. – I Etap legislacyjny – Zaprośzenie do zgłaszania uwag. Ostateczny termin na przesłanie opinii to 30 września 2022 r.

Wyzwania, takie jak zmiana klimatu, cyfryzacja, pogłębiające się nierówności i zmiany demograficzne skłoniły Unię Europejską (UE) do opracowania strategii politycznych zmierzających do sprawiedliwej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji, której centralnym elementem jest Europejski Zielony Ład. Dalekosiężne skutki kryzysu związanego z COVID-19 i rosyjskiej agresji na Ukrainę sprawiły, że zarówno w UE, jak i poza nią, transformacja w kierunku sprawiedliwego i odpornego społeczeństwa stała się jeszcze bardziej nagłą kwestią.

Na czele tych działań znajdują się podmioty gospodarki społecznej, które zatrudniają w UE 13,6 mln osób. Wykazują się one niezwykłą zdolnością do wspierania odpornych społeczności i modeli biznesowych, demokratycznego zaangażowania i gospodarki służącej wszystkim obywatelom.

Tworząc miejsca pracy i podejmując kluczowe wyzwania społeczne w wielu sektorach, podmioty gospodarki społecznej pomagają w realizacji:

- Europejskiego filaru praw socjalnych i jego podstawowych zasad, takich jak równość szans i dostęp do rynku pracy, uczciwe warunki pracy, ochrona socjalna oraz włączenie społeczne oraz
- europejskiej strategii przemysłowej i jej celu, jakim jest osiągnięcie sprawiedliwej dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej – oraz strategicznej autonomii UE.

Celem przedmiotowej inicjatywy jest udzielenie państwom członkowskim wsparcia w lepszym dostosowywaniu ich polityki i przepisów do szczególnych potrzeb gospodarki społecznej we wszystkich odpowiednich obszarach. Została ona zapowiedziana w planie działania na rzecz gospodarki społecznej. Inicjatywa ta jest niezbędna do uwolnienia niewykorzystanego potencjału gospodarki społecznej oraz do zapewnienia jej bardziej równomiernego rozwoju we wszystkich państwach członkowskich i regionach UE.

Link: <https://pracodawcy.pl/gospodarka-spoeczna-rozwoj-ramowych-warunkow/>

- **Publikacje, stanowiska oraz inne informacje:**

Komunikat KE: Budowanie gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej

Building an economy that works for people: an action plan for the social economy (COM/2021/778 final)

9 grudnia 2021 r. Komisja Europejska przyjęła nowy plan działania na rzecz gospodarki społecznej. W planie tym przedstawiła konkretne środki mające ułatwić pełne wykorzystanie potencjału gospodarki społecznej w oparciu o wyniki wcześniejszych inicjatyw, takich jak inicjatywa z 2011 r. na rzecz przedsiębiorczości społecznej oraz inicjatywa z 2016 r. na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up.

Gospodarka społeczna przyczynia się do zróżnicowania form przedsiębiorstw w Europie, dzięki czemu konsumenci mają większy wybór, a jakość produktów/usług jest lepsza.

Gospodarka społeczna wnosi istotny wkład w PKB w państwach, w których jest najbardziej rozwinięta, np. we Francji wkład ten wynosi 10 %. Z tego powodu uznano ją za trzon ekosystemu „gospodarki bliskości i gospodarki społecznej”, jednego z 14 ekosystemów przemysłowych określonych w aktualizacji strategii przemysłowej UE.

Gospodarka społeczna uzupełnia działania państw członkowskich w zakresie świadczenia wysokiej jakości usług społecznych w sposób racjonalny pod względem kosztów. Uzupełnia również ich starania mające na celu integrację młodzieży i grup w niekorzystnej sytuacji (np. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, długotrwale bezrobotnych, osób pochodzących ze środowisk migracyjnych, mniejszości rasowych lub etnicznych (zwłaszcza Romów), osób samotnie wychowujących dzieci) na rynku pracy i w całym społeczeństwie. Gospodarka społeczna na przykład pomaga budować pomosty umożliwiające osobom z niepełnosprawnościami uzyskanie zatrudnienia na otwartym rynku pracy oraz świadczy usługi niezbędne do wspierania niezależnego życia tych osób. Ponadto gospodarka społeczna przyczynia się do poprawy równości płci. Z jednej strony wiele kobiet ma dostęp do rynku pracy dzięki miejscom pracy stworzonym przez gospodarkę społeczną, a z drugiej strony usługi społeczne i opiekuńcze świadczone w ramach gospodarki społecznej umożliwiają kobietom dostęp do szerszego rynku pracy.

W kontekście niniejszego planu działania i powiązanych inicjatyw UE gospodarka społeczna obejmuje podmioty o następujących głównych wspólnych zasadach i cechach: prymat człowieka oraz celów społecznych lub środowiskowych nad zyskiem, reinwestowanie większości zysków i nadwyżek w celu prowadzenia działań w interesie członków/użytkowników („interes zbiorowy”) lub ogółu społeczeństwa („interes ogólny”) oraz demokratyczne lub partycypacyjne sprawowanie rządów.

Komisja będzie zachęcać do wzajemnego uczenia się oraz zapewniać państwom członkowskim wytyczne i wsparcie przez:

- organizowanie seminariów internetowych i warsztatów od 2022 r. dla urzędników publicznych z uwzględnieniem mapowania, gromadzenia i wymiany dobrych praktyk w różnych obszarach polityki, takich jak: pomoc państwa, opodatkowanie, inwestycje społeczne, przenoszenie własności przedsiębiorstw na pracowników, systemy oznakowania i certyfikacji, pomiar skutków społecznych;

- publikowanie wytycznych dotyczących odpowiednich ram podatkowych dla podmiotów gospodarki społecznej z uwzględnieniem dostępnych analiz i informacji przekazanych przez organy państw członkowskich i zainteresowane podmioty gospodarki społecznej;

- publikowanie wytycznych wyjaśniających obowiązujące przepisy dotyczące opodatkowania transgranicznych darowizn na rzecz pożytku publicznego mające zastosowanie do fundacji i stowarzyszeń oraz wdrażanie zasady niedyskryminacji w państwach członkowskich;

- rozpoczęcie badania na temat krajowych systemów oznakowania/certyfikacji dotyczących gospodarki społecznej, obejmującego mapowanie takich systemów istniejących w państwach członkowskich, a także określenie dobrych praktyk oraz wspólnych cech i kryteriów. Celem badania będzie również zapewnienie państwom członkowskim wspólnego podejścia i wytycznych oraz zbadanie możliwości dobrowolnego wzajemnego uznawania.

Link: <https://pracodawcy.pl/komunikat-ke-budowanie-gospodarki-sluzacej-ludziom-plan-dzialania-na-rzecz-gospodarki-spoecznej/>

Źródło: EUR-Lex, Komisja Europejska